

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра психології і туризму

КУРСОВА РОБОТА з психології на тему:
«Особливості спілкування та взаємодії дошкільників з однолітками»

Студентки III курсу групи СОНім20-20
Педагогічного факультету романо-германської
та української філології
Спеціальності 014 Середня освіта
Різник Катерини Вячеславівни

Науковий керівник: д. психол. н.,
професор Бондаренко О.Ф.
кафедра психології і туризму

Національна шкала: _____
Кількість балів: _____ Оцінка ЄКТС: _____

Члени комісії:
_____ (прізвище та ініціали)
_____ (підпис)
_____ (прізвище та ініціали)
_____ (підпис)
_____ (прізвище та ініціали)
_____ (підпис)

Резюме українською та англійською мовами.....	3
Вступ.....	4
Розділ 1. Теоретичні фактори спілкування дошкільників з однолітками...6	
1.1 Поняття та розвиток спілкування дошкільників.....	6
1.2 Особливості та типи взаємодії дошкільників з однолітками.....	9
1.3 Фактори, що впливають на взаємодію дошкільників.....	10
Розділ 2. Теоретичний аналіз і приклади розвитку соціальних умінь та навичок у дошкільників.....	14
2.1 Методологічні фактори розвитку комунікативних умінь та навичок у дошкільників.....	14
2.2 Вікові особливості дошкільників, які впливають на розвиток комунікативних умінь та навичок.....	16
2.3 Ефективні та актуальні методи розвитку соціальних умінь і навичок дошкільників	20
Висновки.....	24
Список використаних джерел.....	26

РЕЗЮМЕ

Різник К. В. «Особливості спілкування та взаємодії дошкільників з однолітками»

Дана курсова робота присвячена вивченню особливостей спілкування дошкільників з однолітками. У роботі розглянуто різні аспекти даної проблеми, зокрема: особливості соціальної взаємодії дітей дошкільного віку, фактори, що впливають на формування соціальних компетентностей, види взаємодії між дітьми, а також проблеми, які можуть виникати в процесі спілкування дітей.

Ключові слова: дошкільники, взаємодія, спілкування, навички, фактори, розвиток, педагоги, емоції.

RESUME

Riznyk K.V. "Features of communication and interaction of preschool children with peers"

The given coursework is devoted to studying the peculiarities of communication of preschool children with peers. The work considers various aspects of this problem, in particular: the features of social interaction of preschool children, factors that influence the formation of social competence, types of interaction between children, and problems that may arise during children's communication.

Keywords: preschoolers, interaction, communication, skills, factors, development, educators, emotions.

ВСТУП

Комунікація та взаємодія людей у сучасному житті – це один із найважливіших факторів, який впливає на подальший успіх людини. Завдяки вмінню правильно висловлювати свою думку та доносити її, можливо вирішити багато проблем, а також налагодити більшість процесів у своєму житті.

Особливо важливим фактором в цій темі – є комунікація та навички комунікації у дітей дошкільного віку, які тільки починають жити та вчитися правильно висловлювати свої думки.

Обрана мною тема є **актуальною**, бо, як було зазначено вище, це основа на початку життя дитини. Тобто, взаємодія дошкільнят з однолітками - є одним із найважливіших чинників вибудовування соціально-комунікативних умінь і навичок.

Метою цієї роботи - є дослідження, вивчення та аналіз комунікації та взаємодії дошкільнят з однолітками, а також виявлення чинників, які впливають та можуть змінювати цей процес.

Гіпотеза дослідження моєї теми формулюється так: існує важливий зв'язок між спілкуванням та взаємодією дошкільників з однолітками та розвитком їх соціально-комунікативних умінь і навичок.

Об'єктом дослідження теми - є процес взаємодії та спілкування між дошкільнятами.

Предметом дослідження - є особливості спілкування та взаємодії дошкільників, зокрема з однолітками, а також чинники, що впливають на ці процеси, такі як вік, стать, соціальний статус, оточення, сприйняття навколишнього середовища, емоції, стан дитини, родинна, виховання тощо.

Завдання дослідження, включає:

- 1) Визначити основні чинники, що мають вплив на спілкування та взаємодію дошкільників.
- 2) Навчитися розрізняти особливості соціально-емоційного розвитку дошкільників та їх взаємини з однолітками.
- 3) Встановити та довести роль педагогів у формуванні та вихованні навичок соціальної взаємодії у дошкільників.
- 4) Визначити найефективніші методи розвитку для дітей дошкільного віку.

Для дослідження теми можуть використовуватися такі **методи дослідження:**

- 1) аналіз наукової літератури, зокрема підручників, статей та інтернет-джерел за даною темою.
- 2) систематизація, порівняння, аналіз та зіставлення отриманої інформації.
- 3) узагальнення результатів аналізу, спираючись також на власне розуміння теми.

Теоретична значущість роботи полягає у вивченні особливостей спілкування та взаємодії дошкільників з однолітками, що дозволить глибше зрозуміти процеси соціалізації дитини, їх важливості, а також розуміння формування комунікативних навичок у дітей дошкільного віку.

Практична значущість полягає в аналізі програм розвитку соціальних умінь і навичок дошкільників, які враховуватимуть результати дослідження. Крім того, дана робота може бути використана для підвищення ефективності взаємодії з батьками дітей дошкільного віку, а також, удосконалення кваліфікаційної підготовки майбутніх вчителів.

Отримані дані **можуть бути корисні** психологам, які вивчають соціальну поведінку та взаємодію дітей, а також спеціалістам, які працюють з дітьми, в яких є розлади соціальної поведінки.

РОЗДІЛ 1

Теоретичні фактори спілкування дошкільників з однолітками.

1.1 Поняття та розвиток спілкування дошкільників.

Спілкування - є однією з найважливіших частин соціального, психічного та морально-емоційного розвитку людини. Для дошкільнят, формування та навчання комунікації - є особливо важливим, бо саме в цей період життя, формується світогляд дитини, отримуються перші знання та навички спілкування, а також ставлення до навколишнього світу у майбутньому, та його правильне розуміння.

Спілкування – це складний, багатоплановий процес установа та розвитку контактів між людьми, який породжується потребами в спільній діяльності; містить у собі обмін інформацією, вироблення єдиної стратегії взаємодії, сприйняття та розуміння партнера у спілкуванні

[10, с. 492].

Види спілкування:

1) **Вербальне спілкування** - це спілкування між людьми, яке включає використання таких засобів вираження, як мова, розмова, діалог, дискусія. Вербальне спілкування - найосновніший метод спілкування, який дозволяє передавати інформацію, висловлювати свої думки та почуття правильно.

2) **Невербальне спілкування** — це процес спілкування між людьми за допомогою засобів, не пов'язаних із мовою. Таких як, наприклад, жести, міміка, зоровий контакт, фізичний контакт, тощо. Воно може передати так само багато інформації, як і вербальне спілкування, і грає важливу роль у взаємодії людей у всіх сферах життя.

3) **Письмове спілкування** — це комунікація за допомогою написаного тексту. Це може бути в електронна пошта, повідомлення в соціальних мережах, листи, записки, документи та інші форми письмового вираження.

Розвиток спілкування дошкільників – є досить різноманітним, як у дорослих людей, і включає в собі такі аспекти, як: вербальне і невербальне спілкування, адекватне сприйняття емоцій та можливість їх контролювати, розвиток правильного та чіткого мовлення, формування етикету, розвиток уваги, мислення, критичного мислення і пам'яті.

Розвиток дошкільнят – це процес досить складний та поступовий. Зазвичай, він поділяється на конкретні періоди:

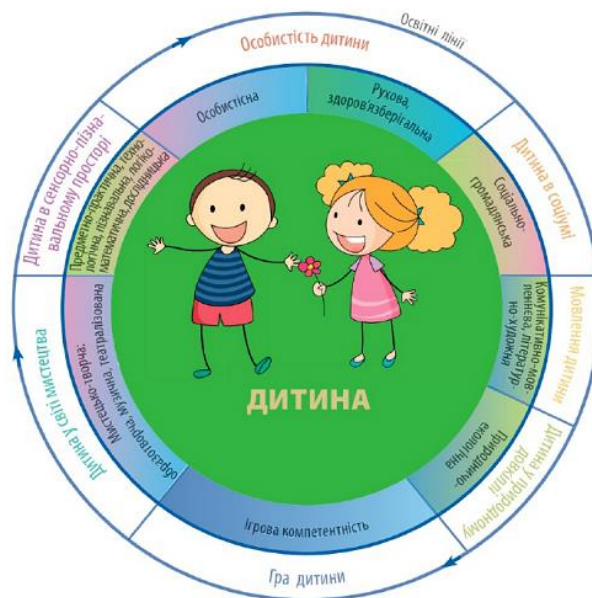
- 1) період новонародження (до 4 тижнів життя)
- 2) період грудного віку (до 1 року)
- 3) період переддошкільний (від 1 до 3 років)
- 4) дошкільний період (з 3 до 6 років)

Це саме ті періоди, на які поділив М. П. Гундьобін у своїй статті «Періоди розвитку дитини» [3, с.1]. про які буде йти мова в даній роботі. Вони є одними із найсерйозніших періодів, щоб закласти в дитині найважливіші навички та знання.

У процесі розвитку дошкільників, важливо вистроїти конкретний план роботи, враховуючи всі потреби дитини, забезпечити дошкільнику сприятливу атмосферу для розвитку, створити можливості для розвитку всіх сторін, використовуючи ігрові та інтерактивні методи навчання, а також, сприяти розвитку самостійності, соціальної адаптації та емоційної стійкості [2, с.12-15].

Розвиток у дошкільників включає такі аспекти:

- 1) **Розвиток мовленнєвих навичок** – це розуміння мови, здатність правильно вимовляти слова, здатність до спілкування, та висловлювання своїх думок.
- 2) **Розвиток фізичних навичок** – це здатність до руху, координації, контролю свого тіла та спортивних ігор.
- 3) **Розвиток соціальних навичок** – це, такі як, співпраця, емпатія, співчуття, вміння вислухати партнера, здатність виражати свої емоції.
- 4) **Розвиток творчих навичок** – це, такі як, малювання, спів та танці.
- 5) **Розвиток когнітивних навичок** – це мислення, вміння сприймати інформацію, вміння відтворення інформації.
- 6) **Розвиток навичок самоконтролю та регулювання поведінки** – поведінка в стресових ситуаціях.

Мал. 1 Дитина та її аспекти розвитку

Всі ці аспекти, як вже було сказано раніше, є важливою складовою для розвитку дитини. Детальніше про них, ми поговоримо у наступних

розділах, де буде пояснюватися, як сама розвивати та працювати з дошкільнятами, для розвитку особливостей.

1.2 Особливості та типи взаємодії дошкільників з однолітками.

Взаємодія дошкільників з однолітками – це процес, що забезпечує соціальний, психічний і фізичний розвиток малечі. Він дозволяє дітям навчитися емпатії, співпраці, розвинути навички спілкування та отримати досвід вирішення складних ситуацій та конфліктів [5, с. 125-129].

Взаємодія з однолітками є важливим елементом соціально-емоційного розвитку дошкільників. Однолітки можуть стати для дошкільнят прикладом для наслідування, сприяти розвитку комунікативних навичок, сприяти формуванню взаємоповаги та емпатії, а також навчити контролювати свої почуття та емоції.

Особливості взаємодії дошкільників з однолітками:

- 1) Яскрава емоційна насиченість
- 2) Нестандартність і не регламентованість
- 3) Переважання ініціативних дій над відповідними.

Взаємодія дітей має свої особливості: вони поведуться нестандартно і без правил, що викликає незвичні звуки і рухи. Дітям така поведінка приносить задоволення і веселощі, але може дратувати дорослих, та викликати не розуміння такої поведінки. Хоча це може здатися безглуздом, це має свої переваги для дітей, оскільки їм потрібне таке пряме спілкування для розвитку. Якщо діти часто займаються такими іграми, то це може свідчити про їхні потреби та інтереси [7, р.2].

Найважливіше у взаємодії з однолітками - це те, що дитина навчається бути членом команди, що допомагає їй у майбутньому бути більш відкритою для спілкування та розвиває навички групової роботи.

Види взаємодії дошкільників з однолітками:

- Спільна гра. Вона допомагає розвивати фантазію, уяву та творчі здібності.
- Спільні конкурси та заходи. Яскравими прикладами є різні види конкурсів-вікторин, спортивних змагань, змагань різної тематики.
- Спільні екскурсії чи подорожі. Вони допомагають дітям пізнавати світ поза межами батьків, ставати більш незалежними, взаємодіяти з іншими дітьми, спілкуватися та розвивати свої соціальні навички.
- Вирішення проблеми разом. Це можуть бути конфлікти між дітьми, які можна вирішити шляхом діалогу.
- Спільна творчість. Проекти для створення різних тем, підготовка до якихось важливих подій.

1.3 Фактори, що впливають на взаємодію дошкільників.

Чинники, що впливають на взаємодію дошкільника — це різні фактори, які можуть позитивно чи негативно впливати на спілкування дитини. Вони можуть відрізнятися за природою та характеристиками, включаючи вікові особливості дітей, їх розвиток, культурні та соціальні фактори, а також фактори, пов'язані з навколишнім середовищем і зовнішніми умовами.

- 1) Психологічний - це те, що дитина відчуває, що думає. Ці фактори можуть бути пов'язані з такими аспектами, як розвиток мови, емоційна стабільність, самооцінка, соціальна адаптація, культурні відмінності та стан здоров'я.
- 2) Педагогічні - це різноманітні методи і прийоми, які використовують вихователі та інші працівники освітніх установ.

- 3) Соціальні – це зовнішні умови і впливи, які також відіграють певну роль у взаємодіях дошкільників. Ці фактори можуть бути пов'язані з їх соціальним середовищем, зі ставленням дорослих до взаємодії між дітьми, а також з різними нормами та цінностями, які діють у суспільстві.
- 4) Культурні чинники - це різноманітні звичаї, традиції, звичаї та цінності, що сформувалися в суспільстві і передаються з покоління в покоління. Вони можуть впливати на те, як діти дошкільного віку взаємодіють один з одним, оскільки визначають те, як вони спілкуються, поведуться та бачать світ.

Розглянемо основні фактори, які допомагають вивчати спілкування.

З психологічної точки зору найважливішим фактором, що впливає на взаємодію дітей дошкільного віку, є їх особистісні особливості. Особистісні риси дитини — це унікальне поєднання рис особистості, темпераментів, інтересів, потреб, цінностей і мотивацій, які складають її особистість. Кожна дитина має свій характер, який впливає на її поведінку, ставлення до інших дітей і дитячого садка в цілому. Одні можуть бути більш агресивними, а інші - більш замкнутими і сором'язливими. Розуміння та врахування особистісних особливостей дитини є важливим моментом для успішної взаємодії з нею та підтримки її розвитку в дошкільному віці.

З педагогічної точки зору факторами, що впливають на взаємодію дошкільників, є знання та вміння педагога, а також методи та прийоми, які він використовує.

Навички педагога є дуже важливим фактором, який впливає на спілкування та взаємодію дошкільників з однолітками. Педагог повинен володіти достатнім рівнем знань про вікові особливості дітей, їх потреби

та індивідуальні особливості, щоб забезпечити оптимальні умови для їх розвитку та успіху в навчанні.

Учитель повинен володіти різноманітними методами і прийомами роботи з дітьми, які сприятимуть розвитку в них соціальних навичок і навичок спілкування з однолітками.

Наприклад, педагог може використовувати ігрові форми роботи, колективні та індивідуальні завдання, спільні проекти, що сприятимуть залученню дошкільників до спілкування один з одним. Крім того, вчителі повинні вміти створити атмосферу, в якій діти почуватимуться комфортно та безпечно в групі, сприяючи взаємодії та спілкуванню. Для цього вчителі можуть використовувати різноманітні.

Наприклад, підтримувати позитивну атмосферу в групі, підходити до кожної дитини як до особистості зі своїми особливостями та потребами, підтримувати малечу, проводити особисті розмови, спілкуватися з батьками дитини, тощо.

З культурної точки зору факторами, які впливають на взаємодію дошкільнят, є культурні та етнічні особливості. Культурні та етнічні особливості дитини включають різні аспекти, пов'язані зі спадковістю, традиціями, культурою та іншими факторами. Ці характеристики відрізняються залежно від етнічної групи, до якої належить дитина, і культурного середовища, в якому вона виросла. Наприклад, культурні відмінності можуть впливати на стилі спілкування, мислення, пріоритети та цінності, цілі, думки та ставлення до спілкування в цілому.

Діти, виховані в різних культурних середовищах, можуть мати різні світогляди та інші людські явища, різні звичаї та традиції. Це може

призвести до непорозумінь між дітьми, а також до почуття дискомфорту або неприйняття одними дітьми інших.

Врахування культурних та етнічних особливостей дітей є важливим фактором для створення сприятливого середовища для їхнього розвитку та взаємодії з однолітками.

Наприклад, дошкільні заклади можуть включити матеріали про різні культури та традиції у свої освітні та навчальні програми та проводити спільні заходи, які допомагають дітям краще розуміти та сприймати одне одного. Також важливо підтримувати батьків у збереженні культурних та етнічних традицій та передачі їх своїм дітям. Також важливо відзначити їх опис і повагу до них.

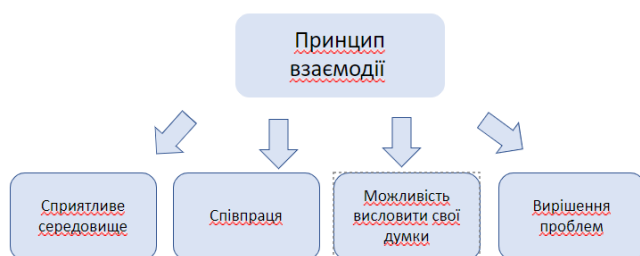
РОЗДІЛ 2

Теоретичний аналіз і приклади розвитку соціальних умінь та навичок у дошкільників

2.1 Методологічні фактори розвитку комунікативних умінь та навичок у дошкільників.

Розвиток соціальних навичок і компетенцій є важливим завданням дошкільної освіти. Діти в цьому віці вчаться взаємодіяти, співпрацювати, вирішувати конфлікти та бути емоційно стабільними з іншими дітьми та дорослими. Соціальні навички є ключовим компонентом успіху в школі та в житті, тому важливо розуміти та використовувати фактори. Одним із основних принципів розвитку соціальних умінь і навичок дітей дошкільного віку є принцип взаємодії. **Принцип взаємодії** – основоположний принцип педагогіки, що передбачає активну взаємодію учасників навчально-виховного процесу з метою досягнення виховних цілей. Він підтримує взаємодію між дітьми, вчителями та батьками, що сприяє більш комфортному навчанню.

Педагог повинен створити сприятливе середовище для спілкування дітей між собою та з дорослими, де кожна дитина відчуває свою значимість і можливість висловити свої думки та почуття. Дитина повинна мати можливість брати участь у спільних заходах та іграх, у яких вона може навчитися співпрацювати з іншими дітьми та вирішувати проблеми.

Мал. 2. Що таке взаємодія?

Ще одним важливим принципом - є **індивідуалізація підходу** до кожної дитини. Це освітній підхід, який передбачає індивідуальне

врахування потреб, інтересів, здібностей та особливостей кожної дитини, особливо в процесі навчання та виховання.

Індивідуалізація підходу дає можливість забезпечити повноцінний розвиток кожної дитини з урахуванням її індивідуальних особливостей. Кожна дитина має свої особливості, і педагоги повинні враховувати це при розробці індивідуальних програм розвитку соціальних умінь і навичок.

Мал. 3. Індивідуалізація підходу у роботі з дитиною.

Для розвитку соціальних умінь та навичок у дошкільників використовуються різноманітні методики та підходи, наприклад:

1) Метод «Інтервенція соціальної компетентності», розроблений американськими психологами К. Лінхемом і К. Грінбергом. Ця методика спрямована на розвиток соціальних навичок дітей дошкільного віку за допомогою різноманітних ігор та вправ [12, с.5].

2) Семінар «Розвиток соціальних навичок у дітей дошкільного віку» (В. Цвіток) базується на засадах гуманістичної психології та включає елементи групової та індивідуальної роботи з дітьми, а також прилади та матеріали для більш ефективного навчання [9, вступ].

3) «Конструктивна педагогіка», розроблена польським педагогом Анджеєм Лесівом. Цей підхід спрямований на розвиток соціальних навичок

і компетенцій шляхом створення позитивного навчального середовища та залучення дітей до позитивної діяльності [11, с.3].

Для підвищення ефективності в роботі з дитиною, та її подальшого розвитку, потрібно досить серйозно поставитися до вибору плану роботи, а також звернути увагу на те, як дитина себе поводить. Трофименко Л. І. у своїй праці «Особливості розвитку особистості дошкільників з вадами мовлення» [8, с. 4 - 6], описав ці аспекти більш детально.

2.2 Вікові особливості дошкільників, які впливають на розвиток соціальних умінь та навичок.

Вікові особливості дошкільників мають значний вплив на їх соціальний розвиток. Дошкільний вік відповідає 3-6-7 рокам, але деякі діти ростуть швидше або повільніше через індивідуальні відмінності. Основними віковими особливостями дошкільнят є:

1) фізичний розвиток; Діти дошкільного віку ростуть і набирають вагу, удосконалюючи моторику і координацію рухів.

2) когнітивний розвиток. У дошкільному віці розвиваються мислення, увагу, пам'ять та інші пізнавальні процеси. Діти починають отримувати нові знання та навички, вчать розв'язувати прості задачі.

3) Емоційний розвиток. Діти вчать розуміти власні емоції та емоції інших. Вони привчаються контролювати і правильно виражати свої емоції, щоб уникнути неприємних ситуацій у майбутньому.

4) соціальний розвиток. У дошкільному віці діти вчать спілкуватися з іншими людьми.

Наслідування та імітація – це процеси, за допомогою яких дитина спостерігає та намагається відтворити дії та інших. При імітації дитина повторює дії іншої людини, а при наслідуванні копіюється вся дія. Ці процеси мають важливе значення у розвитку соціальних умінь і навичок

дошкільників. Це дозволяє дітям взаємодіяти з іншими людьми, адаптуватися до різних ситуацій, здобувати нові знання та досвід.

Діти дошкільного віку наслідують найчастіше саме дорослих, або ж тих людей, хто для них є авторитетом. Це означає, що дорослі повинні бути взірцем для дітей і підтримувати норми соціальної поведінки, щоб діти засвоїли і сприйняли цей досвід. Діти можуть копіювати, як позитивну, так і негативну поведінку, яку вони бачать.

Наприклад, якщо дитина бачить, як дорослий активно протистоїть, ставиться погано до іншої людини, дитина може почати наслідувати таку поведінку.

З іншого боку, спостерігаючи за тим, як дорослі мирно та з повагою вирішують конфлікти, діти можуть навчитися правильно поводитися в подібних ситуаціях.

Егоцентризм — поняття із соціальної психології, яке описує схильність індивіда сприймати світ крізь призму власних переживань і потреб, ігноруючи інші точки зору та потреби інших людей. Це може призвести до несприйняття його іншими людьми, або неправильного сприйняття дійсності та конфліктів з іншими людьми. Егоцентризм властивий дітям дошкільного віку та молодшим школярам, але може проявлятися і в дорослому віці.

Дошкільнята відчують себе центром світу, їх мислення і розуміння дійсності дещо відрізняються від дорослих. Вони дуже чутливі до власних потреб і бажань, іноді навіть завдають моральної та фізичної шкоди іншим людям.

Важливо навчити дітей розуміти, що інші люди також мають свої потреби та бажання, і вони повинні враховувати це, якщо хочуть досягти спільної мети.

Наприклад, якщо діти разом грають іграшками, важливо навчити їх ділитися і розуміти, що ця іграшка може бути не тільки її а й іншої дитини.

Відсутність самоконтролю - це психологічна риса, при якій людина не в змозі контролювати свої емоції, дії, вчинки та реакцію на подразники. Це може бути пов'язано з розвитком низької самооцінки, нездатністю керувати своїми емоціями та переживаннями, неадекватним рівнем самоаналізу та самокритики.

Відсутність самоконтролю може негативно вплинути на стосунки з іншими людьми та призвести до конфліктів з оточуючими, що знижує соціальну адаптацію та успіх у різних сферах життя.

Дошкільники ще не повністю оволоділи навичками управління собою та регуляції поведінки. Вони здатні діяти спонтанно й емоційно, не розуміючи наслідків своїх дій. Важливо навчити дітей тому, що вони можуть і повинні контролювати свої дії та вчинки.

Відсутність самоконтролю може проявлятися у дітей через їхню нездатність правильно висловлювати свої думки та почуття. Наприклад, діти можуть почати кричати або бити інших дітей, коли їх щось розлютило, або вони можуть проявляти непослух та неповагу до старших.

Поганий мовний розвиток - відображає недостатньо розвинений рівень мовних здібностей дитини. У дошкільному віці це проявляється у вигляді затримки мовленнєвого розвитку, труднощів сприйняття і розуміння мовлення, неадекватної виразної діяльності, нестійкого емоційно-вольового фону, недостатньої освіченості у використанні мовленнєвих засобів і т. д. Таким дітям може знадобитися додаткова допомога та підтримка для розвитку мовних навичок і виправлення мовних недоліків.

Перешкодою соціального розвитку дошкільнят можуть бути порушення мовлення. Мова є одним із найважливіших засобів спілкування та взаємодії з іншими людьми. Наприклад, діти, які не вміють правильно виражати свої почуття та думки, можуть стати агресивними або замкнутими. Надалі це проявляється у вигляді жорстокості та невмінні поважати інших.

Для розвитку мовних навичок дітей дошкільного віку можна використовувати різні методи і прийоми. Ось декілька, про які було

Умови ефективного розвитку розуміння мови:

- 1) Постійне спілкування з дитиною.
- 2) Наявність єдиних вимог до голосового спілкування з усіма інтимними дорослими немовлятами.
- 3) Відсторонення від спілкування зі «свистучими» дітьми.
- 4) Створіть ігрову зону з достатньою кількістю іграшок і книжок.
- 5) Організація спеціальних ігор і вправ [4, с. 1].

Також, є більш конкретні поради для педагогів:

- Читання казок та інших художніх творів сприяє розвитку фонематичного слуху та словникового запасу дітей.
- Бесіди з дітьми на різні теми допомагають висловити їхні думки та почуття.
- Гра «Телефон», в якій дітям необхідно передати повідомлення один одному і стежити, щоб інформація не була спотворена.
- Використання рухових ігор і вправ, що сприяють розвитку мовних навичок шляхом спрямування уваги на мовний і руховий розвиток.
- Перекладайте тексти та слухайте аудіо- чи відеозаписи рідною мовою на певні теми, щоб допомогти дитині правильно скласти речення та правильно

2.3 Ефективні методи розвитку соціальних умінь і навичок

Дошкільний вік є критичним періодом у розвитку соціальних умінь і навичок дитини. У цей момент формується особистість і відбувається ідентифікація з навколишнім світом. Діти вчаться спілкуватися з іншими та адаптуватися до свого соціального середовища.

Зокрема, діти в цьому віці не можуть повністю контролювати свої емоції та поведінку, що може призвести до конфліктів з однолітками. Крім

того, діти дуже активні, допитливі, комфортні. Вони хочуть бути частиною групи, яка відчуває підтримку з боку. Для успішного розвитку соціальних умінь і навичок дошкільників необхідно враховувати вікові особливості. Основна увага приділяється створенню комфортних умов для спілкування дітей з однолітками та підтримки дорослих.

Досить ефективним способом формування соціальних умінь і навичок у дошкільників є ігровий підхід. Гра – це форма активної діяльності, яка дозволяє дітям експериментувати, вивчати нове та розвивати соціальні навички. Допоможіть дітям розвинути впевненість у власних силах, налагодити партнерські відносини з іншими дітьми та повірити у власну унікальність. Для ефективного використання ігрового підходу педагогам необхідно підбирати відповідні ігри, які відповідають віковим особливостям та інтересам дітей.

Наприклад, діти дошкільного віку можуть використовувати ігри, щоб дати їм можливість навчитися співробітництву та розв'язанню конфліктів, а дошкільнята можуть використовувати різні ігри-симулятори, щоб відтворити різні життєві ситуації та навчитися вирішувати проблему. До переваг ігрового підходу можна віднести:

- створення атмосфери безпеки та вільного спілкування між дітьми;
- розвиток творчості та фантазії дітей;
- підвищення мотивації до навчання та розвитку соціальних навичок;
- позитивний вплив на емоційний стан дітей.

Метод "**розмови-діалогу**" - полягає у тому, щоб допомогти дітям зрозуміти погляди одне одного і навчитися вислуховувати один одного. Під час діалогу діти мають відповідати на питання та висловлювати свої думки, а також слухати думки інших, в жодному разі не перебиваючи співрозмовника. Це вчить терплячості та людяності [1, с. 89-102].

Ще одним актуальним методом розвитку є **гурткова робота**. Це допомагає розвивати навички співпраці та взаємодії з однолітками. При

цьому важливо створити в групі сприятливий клімат, де кожна дитина відчуває себе важливою і потрібною. Групова робота може бути організована в різних форматах, наприклад, взаємодія в малих групах, партнерська робота, колективні ігри тощо.

- Гурткова робота дозволяє дошкільнятам брати участь у різноманітних видах діяльності.

- Спортивні ігри, уроки мистецтва, уроки музики, вистави тощо.

Робота в групах дає вчителям можливість спостерігати за поведінкою кожної дитини та визначати її потреби в соціальному розвитку.

Нижче наведено найпопулярніші варіанти групових занять.

- Гурток «маленький лікар» для розвитку емпатії та усвідомлення дітьми важливості турботи про власне здоров'я.

- Гуртки «Мистецтво спілкування» вчать дітей спілкуватися з однолітками та розвивають комунікативні навички.

- Гурток «Музична казка», який розвиває музично-емоційні навички та навчає взаємодії та співпраці.

Ще один метод – **рольова гра**. Це допомагає дітям уявити себе в різних соціальних ситуаціях і навчитися правильно реагувати.

Рольова гра є одним із найефективніших способів розвитку соціальних навичок дітей. Цей метод створює ситуації, в яких діти повинні розіграти роль певного персонажа або відтворити досвід реального життя. Під час рольової гри діти можуть взаємодіяти з однолітками, розуміти інші точки зору та навіть допомагати один одному.

Гра є потужним емоційним стимулом, який руйнує психологічні бар'єри, що перешкоджають справжньому спілкуванню. Підвищує активність і спонтанність дітей дошкільного віку, позитивно впливає на мозкову діяльність, а також сприяє розвитку позитивних емоцій. Головне завдання гри полягає в тому, щоб заохочувати діток до навчання і забезпечувати їм задоволення та радість від процесу спілкування та навчання [6, р. 3].

Рольові ігри дозволяють дітям відчувати різні соціальні ролі та накопичити досвід поведінки в різних життєвих ситуаціях. Це допомагає розвинути здатність спілкуватися з іншими, виявляти співчуття, розуміти інші точки зору та вирішувати конфлікти.

У рольових іграх використовуються різноманітні ролі, пов'язані з певними заняттями, сімейними стосунками, соціальним статусом тощо. Наприклад, діти можуть виступати в ролі лікаря, вчителя, продавця або члена сім'ї, який відвідує ресторан.

Особливістю рольових ігор є те, що вони дозволяють дітям бути креативними та виразними, входити в різні ролі та використовувати свою уяву. Це також допомагає дітям розвивати вміння співпрацювати з іншими людьми, взаємодіючи з ними під час гри.

Також варто згадати ще один метод, який часто використовується в роботі з дітьми.

Методи моделювання поведінки є одним із найефективніших способів розвитку соціальних навичок дитини. Цей метод передбачає використання ігрових ситуацій, у яких дорослі демонструють практичне застосування соціальних навичок, таких як вирішення конфліктів, терпіння та емпатія.

У процесі поведінкового моделювання діти мають можливість спостерігати за поведінкою та реакцією дорослих на конкретні життєві ситуації. Це допомагає дітям зрозуміти, як поводитися в різних ситуаціях і як правильно реагувати на події.

Крім того, цей метод дозволяє дітям побачити приклади та повторити цей позитивний досвід. Діти можуть наслідувати дорослих і застосовувати отримані соціальні навички у повсякденному житті.

Ефективне використання методів моделювання поведінки, вимагає від дорослих відкритості до спілкування та бажання демонструвати свої вміння та навички перед дітьми. Також важливо створити комфортне та безпечне

середовище, де діти зможуть вільно спостерігати за навколишнім світом, а також рости, розвиватися та взаємодіяти з іншими.

ВИСНОВКИ

В рамках виконання курсової роботи, вивчалися особливості спілкування та взаємодії дошкільників з однолітками. Розглянуто психологічні, соціальні, культурні та освітні фактори, що впливають на взаємодію дошкільників. Доведено, що взаємодія з однолітками є одним із найважливіших компонентів соціальної адаптації дитини в дошкільному середовищі.

Одним із найважливіших факторів, що впливають на взаємодію дошкільнят, є рівень їх соціального розвитку. Діти з високим рівнем соціального розвитку більш активно беруть участь у спілкуванні з однолітками, виразніше виявляють емоції. Діти з поганим соціальним розвитком можуть мати проблеми в спілкуванні та взаємодії з однолітками.

Іншим важливим чинником, який впливає на взаємодію дошкільників, є індивідуальні особливості, особливо характер, темперамент, розумові та фізичні здібності. Від цих рис залежить те, як дитина реагує на спілкування, як вона сприймає однолітків.

Культурні фактори, такі як мова, національність, традиції та звичаї, також впливають на спілкування та взаємодію дітей. Наприклад, діти з різним мовним фоном важко розуміють один одного, що може призвести до конфліктів і непорозумінь. Культурні чинники також можуть впливати на стиль виховання дітей і на те, як діти спілкуються з іншими дітьми.

Велику роль у спілкуванні та взаємодії дошкільників відіграють також освітні та соціальні фактори. Належна освітня підтримка допомагає дітям розвивати соціальні навички та навички та успішно взаємодіяти з однолітками та дорослими.

Крім того, соціальні фактори, такі як соціальний статус, наявність друзів та сімейна ситуація, можуть впливати на сприйняття дитиною світу та її спілкування з іншими.

Наприкінці курсової роботи можна зробити висновок, що спілкування та взаємодія дітей дошкільного віку є важливою складовою їх соціального розвитку, розвивати соціальні навички та вміння, отримувати відповідну освітню та соціальну підтримку.

Уваги педагогів і батьків потребують різноманітні фактори, що впливають на спілкування та взаємодію дошкільників. Вчителі та батьки повинні сприяти розвитку соціальних навичок дітей і створювати сприятливе середовище для життя малечі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко Н.В. «Розвиток соціальних умінь дошкільників: теорія та методика навчання», 2016. Київ: Видавничий дім «Слово».
2. Гребенюк О.М. «Психологія дошкільної освіти» Навч. посібник. 2003. Київ: Літера ЛТД.
3. М. П. Гундьобін "Періоди розвитку дитини", стаття. Київ, 2017.
URL:
http://dnz35.edu.kh.ua/storinka_praktichnogo_psihologa/periodizaciya_rozvitku_ditini/
4. ДНЗ №438 "Формуємо мовлення у дитини", стаття, Харків, 2021.
URL:
http://dnz438.edu.kh.ua/informaciya_pro_zaklad/storinka_praktichnogo_psihologa/roboata_po_formuvannju_movlennja_u_ditini/
5. Коваль І.М. «Психологія дитини дошкільного віку» Навч. посібник. Львів: Видавництво «Світ», 2010.
6. Ніколайчук Т. Г. «Рольова гра як один із найефективніших методів навчання на середньому етапі засвоєння іноземної мови», стаття, 2017. Київ.
URL: <https://naurok.com.ua/rolova-gra-yak-odin-iz-nayefektivnishih-metodiv-navchannya-na-serednomu-etapi-zasvoennja-inozemno-movi-60496.html>
7. Смирнова Е., Лаврентьєва Т. «Спілкування дошкільників з однолітками», стаття. 2021, Київ.
URL:
http://psychologis.com.ua/obschenie_doshkolnika_so_sverstnikami.htm
8. Трофименко Л. І. «Особливості розвитку особистості дошкільників з вадами мовлення», стаття, URL:
<https://lib.iitta.gov.ua/713055/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82>

%D1%82%D1%8F_%D0%A2%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B8%
D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf

9. Цвіток, В. «Розвиток соціальної компетентності дошкільників», семінар, Глеюватський ЗДО «Веселка»
URL: <https://naurok.com.ua/seminar-praktikum-dlya-vihovateliv-rozvitok-socialno-kompetentnosti-doshkilnikov-344221.html>
10. Шапар В. Б. «Тлумачний словник психологічних термінів». Харків: «Прапор», 2007, URL:
https://library.udpu.edu.ua/library_files/427530.pdf
11. Lesiv, A. (2012). «Constructivist Pedagogy: A Paradigm for Teaching and Learning». Journal of the Scholarship of Teaching and Learning, 12(1).
URL: <https://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/josotl/issue/view/177>
12. Linham, K., & Greenberg, M. (2010). «Building social competence: From practice to theory». Journal of Early Childhood Teacher Education.
URL: <https://www.tandfonline.com/toc/ujec20/31/3?nav=tocList>